

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาวะและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ให้แก่
ผู้สูงอายุตำบลควน อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ภายใต้แผนงานวิจัย การจัดการสุขภาวะโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองแบบมีส่วนร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม คำชาติ

ดร.จันทร์ โกศล

ปภาวิน โนนวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กันยายน 2561

คำนำ

รายงานผลการวิจัยเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผู้สูงอายุตำบลควง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานวิจัย ภายใต้แผนงานวิจัย การจัดการสุขภาพโดยชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองแบบมีส่วนร่วม โครงการวิจัยและพัฒนาชุมชน นำอยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ ขอขอบคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ที่สร้างการเรียนรู้และให้กำลังใจแก่คณะทำงานด้วยกันอย่างกัลยาณมิตร โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรนภา พรหมมา ที่ให้การหนุนเสริมและสร้างการเรียนรู้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณคณะทำงานศูนย์บูรณาการ ท้องถิ่น ท้องที่ ประชาชน ผู้บริหาร คณะครู เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลควง ตลอดจนนักเรียน นักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของการวิจัย

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านที่ได้กล่าวถึง จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงด้วยความจริงใจ คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากงานวิจัยนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดามารดาบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม คำขาด
กันยายน 2561

บทคัดย่อ

หัวข้อวิจัย : การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ผู้สูงอายุ
ตำบลควน อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.อุดม คำชาติ
อาจารย์ ดร.จันทร์ โกศล
ปภาวิน โนนวิวงศ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลควน อำเภอปง จังหวัดพะเยา และเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสุขภาพและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ตำบลควนอำเภอปง จังหวัดพะเยา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรเป้าหมายได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุตำบลควน จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ตามปรากฏการณ์

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิปัญญาที่สำคัญของชุมชนตำบลควน ได้แก่ การเพาะปลูกพืชต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ การจักสาน สมุนไพร การนวด การเป่าน้ำมันต์ และการสืบชะตา ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กลุ่มผู้สูงอายุสร้างการเรียนรู้ให้สมาชิกดำเนินการจัดทำขึ้นได้แก่ การทำน้ำยาอเนกประสงค์ ได้แก่ น้ำยาล้างจาน และน้ำยาไล้ยุง งานจักสานไม้ไผ่ ได้แก่ การสานหวด ตะกร้าและกระด้ง ผลิตภัณฑ์ที่ทำแล้วนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและบางคนก็ทำไว้จำหน่ายด้วย

คำสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างเสริมสุขภาพเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ผู้สูงอายุ

Abstract

The use of Local Wisdom in the creation of health promotion and creative economy for elderly person Kuan Sub-district Pong District Phayao Province

The researchers :

Assistant Professor Dr.UdomKhamkhad

Dr. Jan Kosol

PaphawinNophiwong

The objectives of this research were 1) to collect the local wisdom in Kuan Sub-district, Pong District, Phayao Province and 2) to develop the products from the local wisdom to be healthy and creative Economy for elderly persons in Kuan Sub-district ,Pong District,Phayao Province.For this research is used participatory action research methodology.The target population were 87 elderly persons living in Kuan Sub-district.The research instruments were the observation form and the interview form.The research was consisted of phenomenal analysis.

The results of the study were as follows :1. The important local wisdom of Kuan Sub-district were crop cultivation, animal husbandry,basketwork,hurbs,massage, holy water blowing and destiny.2.The product from the elderly persons of Kuan Sub-district who created learning to the members were 1) multipurpose liquid making : dishwashing liquid and mosquito repellent 2) bamboo basketwork : earthenware steamers, bakets and rice winnowing baskets and the products that were made for everyday use and some were sold too.

Key words : Local Wisdom ,The creation of health Promotion,Creative Economy ,Elderly persons

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	2
ประโยชน์ที่ได้รับ	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4
สุขภาวะ	4
การสร้างเสริมสุขภาวะ	8
เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์	10
ผู้สูงอายุ	11
บริบทตำบลควน	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	21
ประชากร	21
วิธีดำเนินการวิจัย	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย	22
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและเสนอแนะ	23
ผลการวิจัย	23
การอภิปรายผล	33
ข้อเสนอแนะ	25
ภาคผนวก	26
ประวัตินักวิจัย	40
บรรณานุกรม	41